

**នៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង
នៃអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា**

ព័ត៌មានពិស្តារនៃករណីកង់កសារ

សំណុំរឿងលេខ : 00២/១៩-០៩-២០០៧-អវតក/អជសដ
ដាក់ទៅ : អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង
ថ្ងៃដាក់ : ថ្ងៃទី១០ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១២
ភាគីអ្នកដាក់ : សហព្រះរាជអាជ្ញា
ភាសាដើម : អង់គ្លេស

ឯកសារបកប្រែ
TRANSLATION/TRADUCTION
ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ (Date): 10-Feb-2012, 15:29
CMS/CFO: Kauv Keoratanak

ចំណាត់ថ្នាក់កង់កសារ

ប្រភេទឯកសារដែលស្នើឡើងដោយភាគីដាក់ឯកសារ: **សាធារណៈ**
ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារកំណត់ដោយអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង: **សាធារណៈ/Public**
ប្រភេទនៃចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារ:
ការពិនិត្យចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារបណ្តោះអាសន្នឡើងវិញ:
ឈ្មោះមន្ត្រីដែលបានពិនិត្យ:
ហត្ថលេខា:

**ចម្លើយតបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា នៅលើសំណើរបស់ អៀង សារី សុំការបញ្ជាក់ថា សេចក្តីសន្និដ្ឋាន
តទល់ មិនអាចត្រូវបានគេទាញយកពីការនៅស្ងៀមមិនឆ្លើយតបរបស់ខ្លួនជាប់ចោទឡើយ
នៅពេលគាត់ប្រើប្រាស់វិធីនៅស្ងៀមមិនឆ្លើយរបស់គាត់**

<u>អ្នកដាក់ឯកសារ:</u>	<u>អ្នកទទួលឯកសារ:</u>	<u>ចម្លងជូន:</u>
សហព្រះរាជអាជ្ញា:	អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង:	ជនជាប់ចោទ:
លោកស្រី ជា លាង	ចៅក្រម និល ណុន, ប្រធាន	នួន ជា
លោក Andrew CAYLEY	ចៅក្រម Silvia CARTWRIGHT	អៀង សារី
	ចៅក្រម យ៉ា សុខន	ខៀវ សំផន
	ចៅក្រម Jean-Marc LAVERGNE	មេធាវីការពារក្តីជនជាប់ចោទ:
	ចៅក្រម យូ ឧត្តម	លោក សុន អុណ
	សហមេធាវីនាំមុខតំណាងដើមបណ្តឹង	លោក Michiel PESTMAN
រដ្ឋប្បវេណី:		លោក Victor Koppe
ពេជ អង្គ		លោក អាង ឧត្តម
		លោក Michael G.KARNAVAS

សំណុំរឿងលេខ: ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អវតក/អជសដ

Elisabeth SIMONNEAU FORT

លោក គង់ សំអុន

លោក Arthur VERCKEN

លោក Jacques VERGÈS

I. សេចក្តីផ្តើម

១- នៅថ្ងៃទី៣១ ខែមករា ឆ្នាំ២០១២ មេធាវីការពារក្តី អៀង សារី (“មេធាវីការពារក្តី”) បានដាក់សំណើ មួយដែលមានចំណងជើងថា “សំណើរបស់ អៀង សារី សុំការបញ្ជាក់ពីការមិនអាចទាញសេចក្តី សន្និដ្ឋានដោយតទល់ពីការនៅស្ងៀមមិនឆ្លើយតបរបស់ជនជាប់ចោទ នៅពេលជនជាប់ចោទប្រើសិទ្ធិ នៅស្ងៀមមិនឆ្លើយតប”¹ (“សំណើ”) ដែលបានជូនដំណឹងដល់ភាគីនានាជាភាសាខ្មែរ នៅថ្ងៃទី១ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១២។

២- តាមរយៈការដាក់ឯកសារនេះ មេធាវីការពារក្តី “ស្នើបញ្ជាក់ពីអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងថាតើ សេចក្តី សន្និដ្ឋានដោយតទល់ អាច ហើយ នឹងត្រូវបានទាញយកពីការនៅស្ងៀមមិនឆ្លើយតបរបស់ជនជាប់ ចោទ នៅពេលជនជាប់ចោទប្រើសិទ្ធិនៅស្ងៀមមិនឆ្លើយតប”² ដែរ ឬទេ។ ការបញ្ជាក់ដូច្នេះ ត្រូវបាន គេអះអាងថានឹងធ្វើបាន បើសិនចាំបាច់ តាមស្មារតីដូចខាងក្រោម:

(ក) យោបល់ផ្សេងៗដែលបានធ្វើឡើង ដោយជំនួយការជាន់ខ្ពស់របស់សហព្រះរាជអាជ្ញា អន្តរជាតិ លោក Tarik Abdulhak។ មេធាវីការពារក្តីឱ្យដឹងថា តាមរយៈយោបល់ដូច្នោះ គឺកសត បានអញ្ជើញឱ្យអង្គជំនុំជម្រះយកចិត្តទុកដាក់ចំពោះសេចក្តីសន្និដ្ឋានតទល់ ចេញពី ការប្រើសិទ្ធិនៅស្ងៀមមិនឆ្លើយតបរបស់ជនជាប់ចោទ³, និង

(ខ) ការអញ្ជើញរបស់លោក Lavergne ចំពោះជនជាប់ចោទ ខៀវ សំផន ដើម្បី “បញ្ជាក់”, “ផ្តល់យោបល់” ឬ “ប្រតិកម្ម” ទៅនឹងសំណួរ និងឯកសារផ្សេងៗដាក់ចំពោះគាត់ បន្ទាប់ពី ការសុំសិទ្ធិនៅស្ងៀមមិនឆ្លើយតបរបស់ ខៀវ សំផន”⁴។

៣- មេធាវីការពារក្តី ក៏បានកត់សម្គាល់ផងដែរថា អៀង សារី បានបញ្ជាក់ច្បាស់ហើយដោយគាត់បានសុំ សិទ្ធិនៅស្ងៀមមិនឆ្លើយតបនៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង បន្ថែមទៅលើអ្វីដែលគេមើល ឃើញថា ភាពចាំបាច់ក្នុងការបញ្ជាក់ពីគោលដំហែររបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងចំពោះបញ្ហានេះ⁵។

¹ E164, “សំណើរបស់ អៀង សារី សុំការបញ្ជាក់ពីការមិនអាចទាញសេចក្តីសន្និដ្ឋានតទល់ពីការនៅស្ងៀមមិនឆ្លើយតបរបស់ជនជាប់ចោទ នៅពេលជនជាប់ចោទប្រើសិទ្ធិនៅស្ងៀមមិនឆ្លើយតប”, ១៨ មីនា ២០១១។

² ដដែលដូចខាងលើ ត្រង់ទំព័រទី១។

³ ដដែលដូចខាងលើ ។

⁴ ដដែលដូចខាងលើ ។

ផ្ទៃក្នុងពេលបើកសវនាការ ដែលគាត់បានអានជូនអង្គជំនុំជម្រះកាលពីថ្ងៃទី២៣ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១១ នោះក៏ដោយ។ ការិយាល័យសហព្រះរាជអាជ្ញាបានធ្វើការកត់សម្គាល់យ៉ាងត្រឹមត្រូវអំពីការសម្រេច ចិត្តជ្រើសយកនេះ និងអំពីសិទ្ធិរបស់ជនជាប់ចោទដែលមិនត្រូវទទួលបានរងនូវផលវិបាកតទល់ណាមួយ ដែលជាលទ្ធផលនោះឡើយ។

៨- ផ្ទុយគ្នាពីជំហរដែលបានប្រកាន់យកដោយ អៀង សារី, ខៀវ សំផន បានលះបង់ចោលនូវសិទ្ធិនៅ ស្ងៀមមិនឆ្លើយតបរបស់គាត់ ដោយផ្ទុយទៅវិញ ជ្រើសរើសក្នុងការធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋានដោយផ្ទាល់ មាត់ដែលធ្វើឈប់ៗ នៅក្នុងអង្គនៃដំណើរការនីតិវិធី មកដល់ពេលឥឡូវនេះមានការបដិសេធមិន ឆ្លើយតបទៅនឹងសំណួរដែលសួរដេញដោលនានា។ ការខុសប្លែងគ្នារវាងការធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋានដោយ ផ្ទាល់មាត់ដែលបានធ្វើឡើងដោយ ខៀវ សំផន និងការអនុវត្តសិទ្ធិដើម្បីនៅស្ងៀមមិនឆ្លើយ គឺត្រូវបាន ឆ្លងកាត់ជាលម្អិតដោយសំណើសុំរបស់ការិយាល័យសហព្រះរាជអាជ្ញា ដែលទាក់ទងនឹងទម្ងន់នៃការ ធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋានដោយផ្ទាល់មាត់នានា។

៩- មេធាវីការពារក្តីបានផ្អែកសំណើរបស់ខ្លួនដោយផ្អែកលើមូលដ្ឋាន ស្តីពីការបកស្រាយខុសដ៏ធំអំពីជំហរ របស់ការិយាល័យសហព្រះរាជអាជ្ញាស្តីពីសិទ្ធិក្នុងការនៅស្ងៀមមិនឆ្លើយតប ដូចដែលបានធ្វើឱ្យដឹង ដោយជំនួយការជាន់ខ្ពស់របស់សហព្រះរាជអាជ្ញា លោក Abdulhak កាលពីថ្ងៃទី១២ ខែមករា ឆ្នាំ២០១២^៨។ នៅពេលអានដាច់ដោយឡែកអំពីអត្ថបទដែលដកស្រង់ខ្លីពីក្នុងសំណើសុំ អាចស្នើ យោបល់ថា កសត បានស្នើសុំឱ្យអង្គជំនុំជម្រះទាញជាសេចក្តីសន្និដ្ឋានតទល់មួយចេញពីការអនុវត្ត សិទ្ធិនៅស្ងៀមមិនឆ្លើយរបស់ជនជាប់ចោទនោះផ្ទាល់តែម្តង ដូចដែរមេធាវីការពារក្តីធ្វើអំណះអំណាង នាពេលនេះ។ បើសិនសេចក្តីសន្និដ្ឋានត្រូវបានដកស្រង់សំដីទាំងស្រុងនោះ មុខជាឃើញច្បាស់ថា កសត ធ្វើឱ្យមានភាពខុសពីគ្នានូវសិទ្ធិក្នុងការនៅស្ងៀមមិនឆ្លើយតប ខុសពីជំហរដែលបានប្រកាន់យក ដោយ ខៀវ សំផន។ សេចក្តីសន្និដ្ឋានដែលជួសមុខឱ្យ កសត គឺច្បាស់ណាស់ ត្រូវបានផ្អែកលើ មូលដ្ឋាននៃអង្គហេតុដែលថា ខៀវ សំផន មិនបានអនុវត្តនូវសិទ្ធិនៅស្ងៀមមិនឆ្លើយតបរបស់ខ្លួននោះ ទេ។

- ៧ **លោក អាប៊ុលឡាក់ ថារីកៈ**
- ៨ **សូមអរគុណលោកប្រធាន លោក លោកស្រីចៅក្រម សូមអនុញ្ញាត**
- ៩ **ដោយការបញ្ជាក់សង្ខេប ខ្ញុំជឿថាកាលពីខែធ្នូ លោកខៀវ សំផន**

⁸ ឯកសារលេខ E1/26.1 , ប្រតិចារិក ចុះថ្ងៃទី១២ មករា ២០១២, ទំព័រ៦០:៧-៦១:៧។

- ១០ បញ្ជាក់ថា គាត់មិនបានប្រើសិទ្ធិនៅស្ងៀមមិនឆ្លើយតបទេ
- ១១ ដូចលោកប្រធានបានបញ្ជាក់ហើយប៉ុន្តែក្រោយមក
- ១២ ការចង្អុលបង្ហាញក្នុងពេលសវនាការ ម្តងនោះគាត់បានឮពីភ័ស្តុតាង គាត់គួរ
- ១៣ ឆ្លើយតប។ យើងគិតថាមានន័យជាសក្ខីកម្ម ឆ្លើយនូវសំណួរទាំងពីរ
- ១៤ ពីចៅក្រម និងពិភាក្សី

១០- ដូច្នោះ កសត បានធ្វើការកត់សម្គាល់ជាដំបូងថា ខៀវ សំផន បានលះបង់សិទ្ធិនៅស្ងៀមមិនឆ្លើយតប ទាំងបានបញ្ជាក់យ៉ាងជាក់ច្បាស់ទៅកាន់អង្គជំនុំជម្រះ និងទាំងបានផ្ទៀងប្រកាសដោយផ្ទាល់មាត់ ដែល គាត់ធ្លាប់បានធ្វើរួចហើយនៅក្នុងអំឡុងពេលជំនុំជម្រះធ្វើសវនាការលើអង្គសេចក្តី។ ការបញ្ជាក់ត្រូវ បានគេស្វែងរកធ្វើឡើងពាក់ព័ន្ធនឹងការបដិសេធមិនឆ្លើយតបទៅនឹងសំណួរផ្សេងៗ ដោយភាគី នានា។ ការបញ្ជាក់បែបដូច្នោះត្រូវបានធ្វើឡើង ដើម្បីឱ្យមានសម្ភាពទៅលើសេចក្តីសន្និដ្ឋានដែលជិតនឹង កើតមានឡើងទៅលើវគ្គទីមួយនៃសវនាការនេះ។ នៅពេលនោះ គោលដំហែររបស់ កសត ត្រូវបានធ្វើ ឡើងដោយពាក្យពេជន៍យ៉ាងប្រុងប្រយ័ត្នដូចតទៅ៖

- ២១ ។ ប៉ុន្តែ នៅចុងបញ្ចប់នៅផ្នែកនេះ នៅដំណាក់កាលទី១នៃសវនាការ
- ២២ សវនាការដំបូងនេះ ប្រសិនបើលោក ខៀវ សំផន មានគោលដំហែរថាពិនិត្យភស្តុតាងហើយគាត់ឆ្លើយ
- ២៣ គាត់នឹងបានឮភ័ស្តុតាងដំបូង ហើយបន្ទាប់មកត្រូវឆ្លើយតប ហើយគាត់
- ២៤ ស្នើសុំពេលសមស្របទាក់ទងទៅនឹងប្រវត្តិសាស្ត្រនៅពេលនេះ
- ២៥ ឬក៏រហូតដល់ ឬក្រោយបញ្ចប់នៃសវនាការវគ្គទីមួយនេះ។
- ១ ដូច្នោះដំហែររបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា គឺថាតុលាការគប្បីសួរ
- ២ បញ្ជាក់គាត់
- ៣ ប្រសិនបើគាត់បដិសេធក្នុងការផ្តល់សក្ខីកម្ម និងគ្រាន់តែប្រកាន់ដំហែរថា
- ៤ ថាគេគាត់នឹងប្រកាន់ដំហែរ ថាគាត់នឹងឆ្លើយតបទេនៅពេលដំណើរការវិវត្តន៍ទៅមុខ។ នៅក្នុងករណីនេះ
- ៥ គឺសហព្រះរាជអាជ្ញានឹងសន្និដ្ឋានទាក់ទងនឹង
- ៦ ថាគេសេចក្តីសន្និដ្ឋានតទល់ដែលទាញចេញពីគោលដំហែរនេះ
- ៧ សូមអរគុណ

១១- ខណៈដែលពិចារណាទាំងស្រុងទៅ វាច្បាស់លាស់ណាស់ថាសេចក្តីសន្និដ្ឋានរបស់ កសត គឺមាន បំណងប្រាប់អង្គជំនុំជម្រះ និងជនជាប់ចោទឱ្យបានដឹងជាមុនអំពីតម្លៃជាភ័ស្តុតាងដ៏តិចតួចបំផុត នៃ សេចក្តីផ្ទៀងការផ្ទាល់មាត់របស់ជនជាប់ចោទ ដែលមិនអាចមានលទ្ធភាពត្រូវបានធ្វើពិសោធ តាម រយៈការសួរដេញដោល។ ទម្ងន់ដែលដាក់ទៅឱ្យសេចក្តីផ្ទៀងការណ៍បែបដូច្នោះ ហើយសេចក្តីសន្និដ្ឋាន តទល់ណាមួយក៏ដោយដែលបានទាញចេញពីការបដិសេធមិនឆ្លើយតបទៅនឹងការសួរដេញដោល

គឺមិនមានទាក់ទងទៅនឹងការអនុវត្តសិទ្ធិរបស់ជនជាប់ចោទ ក្នុងការនៅស្ងៀមមិនឆ្លើយតបទាល់តែសោះ។

១២- កសត ធ្លាប់បានបញ្ជាក់អះអាង និងយល់ព្រមទៅតាមសិទ្ធិជាមូលដ្ឋានរបស់ជនជាប់ចោទទាំងអស់ ក្នុងការនៅស្ងៀមមិនឆ្លើយតបនៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះនេះ ហើយនឹងធ្វើដូច្នោះជាបន្តទៀត^១។

កាលបរិច្ឆេទ	ឈ្មោះ	ទីកន្លែង	ហត្ថលេខា
ថ្ងៃទី១០ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១២	លោកស្រី ជា លាន សហព្រះរាជអាជ្ញា	ភ្នំពេញ	
	លោក Andrew CAYLE សហព្រះរាជអាជ្ញា		

^១ E101 សំណើរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា ស្នើសុំសេចក្តីណែនាំទាក់ទងនឹងចេតនារបស់ជនជាប់ចោទពាក់ព័ន្ធនឹងការផ្តល់សក្ខីកម្ម, ១៧ មិថុនា ២០១១, ERN 00708339-40, ទំព័រទី ៣ (“ជាការច្បាស់ណាស់ថា ជនជាប់ចោទមានសិទ្ធិជាមូលដ្ឋានមួយដែលនៅស្ងៀមមិនឆ្លើយបាននៅក្នុងសវនាការ”)។ E51/5/3/1 ចម្លើយតបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា ទៅនឹងអញ្ញត្រកម្មបឋមរបស់មេធាវីការពារក្តី អនុលោមតាមវិធាន ៨៩, ២១ មីនា ២០១១, ERN 00655302-37, ទំព័រទី ៣៥ (“ដីកាបង្គាប់ស្តីពីការរៀបចំសវនាការ មិនទាមទារឱ្យ នួន ជាឯកភាពទៅនឹង អង្គហេតុនានាជាមួយនឹងសហព្រះរាជអាជ្ញានោះទេ (ដែលជាការរំលោភយ៉ាងច្បាស់ទៅលើសិទ្ធិក្នុងការបីតនៅស្ងៀមស្ងាត់”)។ E101/3 សំណើរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា សុំការអនុញ្ញាតដើម្បីឆ្លើយតប និងការឆ្លើយតបទៅនឹងចម្លើយតបរបស់ អៀង សារី ពាក់ព័ន្ធទៅនឹងចេតនា របស់ជនជាប់ចោទទាក់ទងនឹងការផ្តល់សក្ខីកម្ម, ៣ តុលា ២០១១, ERN 00743973-78, ទំព័រទី ៤ (“វាមិនមែនជាគោលជំហររបស់ សហព្រះរាជអាជ្ញាទេដែលថា បើជនជាប់ចោទសម្រេចចិត្តអនុវត្តសិទ្ធិរបស់ខ្លួន ក្នុងការនៅស្ងៀមមិននិយាយនៅពេលចាប់ផ្តើមសវនាការ គេ ចាំបាច់ត្រូវការពារគាត់មិនឱ្យផ្តល់សក្ខីកម្មនៅដំណាក់កាលក្រោយៗនៃសវនាការ”)។